

flaske eller potte og vædet med urin, blev de til lopper (Jylland; 16), – videre, at rødderne går lige så dybt som stammen er lang (17).

Bonden siger, at agern og olden skabes natten til Jakobsdag 25/7 (1630; 18); St. Ibs nat · gør egne hat (19).

LITTERATUR: (1) 310 1,59,65,71; 488i 5,180; (2) 488i 5,446; (3) 488i 4,178f,226; 5,130,160,209,214f, 217,225,257,298,306; 488j 5,165ff,193; (4) 885 16, 1939–40,90; 18,1942,229 og 21,1945,199; (5) 278 3, 1930,110; (6) 488i 4,239; 5,602 og 6,336; 488j 5, 124; (7) 546 38,1950,224; (8) 28 159,162; (9) 488i 1, 10f; (10) 891b 1,82; (11) 92 32,1949,143f; (12) 794 4,1872–73,155; (13) 1007 1893,15; (14) 605 99; (15) 328f 1,56 og 2,84; (16) 488i 6,2,321; (17) 451b 94; (18) 891 9; (19) 280 21/7 1940.

VEJRVARSLER

Er loftbjælken af omblæst eg, høres små knæk fra den, når der er uro og storm i vente (Lolland; 1), sml. træ bd. 4.

Springer ask før eg, giver (eller: bliver) som'ren bleg ☉: med solskin eller tørke; springer eg før ask, giver sommeren vask ☉: bliver regnfuld (alm.; 2), sml. ask bd. 4.

Når egen er grøn og bøgen grå, skal bonden løbe og så ☉: skynde sig (Jylland; 3); når egen står brun og blå, er det tid byggen at så (Lolland; 4), sml. s. 118.

Mange agern spår et godt kornår (1591; 5).

Skinner solen allehelgensdag 1/11 på egeskovens top, finder svinene mange agern og bliver meget fede, men mange agern i oktober eller egens sene løvfald spår en streng vinter (1633ff; 6). – Bliver brune egeblade siddende efter den første frost, kan ventes en hård vinter med megen sne; falder de alle af, bliver vinteren mild (7).

LITTERATUR: (1) 549 198; (2) 635 31/5 1929; (3) 488g 1,110; (4) 161 1906/46: 730; (5) 235 381; (6) 1004 1633,65; 1634,72; 111 75; 891 14; 684 184; 449 1938,44; 760 563; (7) 997 15/11 1914.

GÅDE OG ORDSPROG

Da det levede, bespiste det de levende; nu, da det er dødt, beskærmer det de levende, det bær' de levende og går på de levende (1756) ☉: egens frugter er svinefoder, af veddet tømres skibe, som skærmer søfolkene og »går« på havets fisk (1).

Egen falder dog ved mange hug (1682; 2), eller: der falder ingen eg for ét hug. Egen tæmmes af mange vindstød; der falder ikke egespån af piletræ; han kan se gennem en egeplanke (om

den selvkloge); mange går blandt bøg og leder efter agern (3); han står og lytter efter agernfald (Hjarnø, om den lurende) (4); brune agern er de bedste (1688; 2).

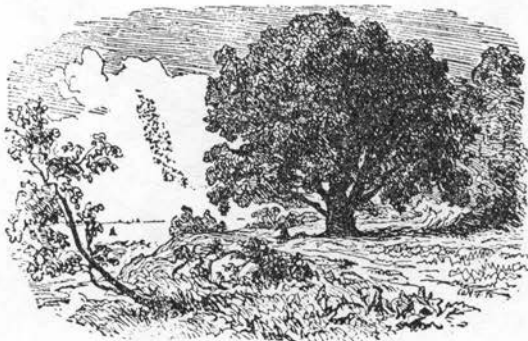
LITTERATUR: (1) 488n 23; (2) 878 1,107,110; (3) 557 95; (4) 228e 1,14.

PROSA OG POESI

Egetræer med saftiggrønne, ungdomsfriske blade og mange århundreders pukler på ryggen *Ingeborg Maria Sick* (1). Knudret og robust, men imponerende ved styrke og ælde, repræsenterer den fortiden. Den er ligesom de gamle slægter, der hører til et lands »uradel«, og den holder stolt på sine arvede rettigheder – kræver lys og luft og tåler ikke, at andre overskygger den, så hellere vige pladsen *Sophus Bauditz* (2). Der er over egne ... noget særegent, man kunne næsten sige noget personligt, hver eg har sin ejendommelighed, – med rette må egen hædres som det træ, der i højere grad end noget andet 'forener styrke med skønhed'. De gamle træers kæmpe-mæssige størrelse, den tykke knudrede bark, de kraftige, bugtede grene, den brede krone med de ejendommelig og smukt formede blade, alt dette i forening giver egen dens præg *Birgitte Møller* (3).

Far Eg er gæstfri, varm og glad trods sit robuste og barske ydre *Villy E. Risør* (4), med de knortede arme flettet i uløselige drageslyng *Sophus Michaëlis* (5) – en knortet eg, der stod bred og sikkert som en holden bonde *Sigurd Elkjær* (6). Egetræerne strakte frem afskallede grene, ligesom om de havde opsmøgede ærmer og ville vise deres knudrede, nøgne arme *H. C. Andersen*, Ib og lille Christine (1885). Egen over ens

Lorenz Frølich's illustration til H. C. Andersens eventyr »Det gamle egetræs sidste drøm«.

hoved ser med sine knudrede grene ud som en mægtig kæmpeedderkop, der er sat på stilk *Sophus Bauditz* (7). Når ... en gammel eg omsider dør, da sker det i skønhed, ja selv som ruin er den smuk med sin hule, frønnede stamme og de nøgne grene strakt mod himlen *Poul Lorenzen* (8).

I renæssancen måtte linden vige førstepladsen til fordel for egen, der gennem det 17. og 18. århundrede var digtningens hyppigst anvendte træ. Med sit hårde, varige ved og den mægtige bul blev egen et billede på landets styrke, vælde og ælde (9).

Egen trodser vårens værk · og strækker sig så muskelstærk · og vejer sine kræfter *Christian Richardt* (10). En eg, der gror – en gammel eg · med flækket stamme, mosset gren · og store muskelknuder *Otto C. Fønss* (11). I eget lys-hvælv over sumpet slette · med tjørn og hassel står en ege-jætte, · et levende, rubarket Rundetårn *Valdemar Rørdam* (12). Bladløs og mørk mellem bøgenes kupler · egen rager frem som en barsk filosof. · Ensom ved forårets prangende

hof · som en Hamlet alvorlig den grubler *Otto C. Fønss* (13). Med troen på livet min krone jeg væbner · og gror over hverdagens småbitte skæbner. · Med urkræfter, avlet af himmel og jord, · jeg runger i stormenes evige kor! *Karl Grabau* (14). Danmark er fattigt på manddom og mod, · viljer og tanker er vege! · Bøgene skygger, hvor egne stod, · – fortidens knudrede ege *Gunnar Jørgensen* (15). Du store, skønne, gamle træ · giv længe Danmarks sønner læ! *Johannes V. Jensen* (16).

H. C. Andersen, Det gamle Egetræs sidste Drøm (1858). – Vilh. Bergsøe, Eg (16b); Erich Erichsen, De gamle Ege (17); Knud Lyhne, Til en gammel Eg (18); Evald Longfors, Egen (19); Vilh. From Bartrumsen, Hvor Skoven stod (20).

LITTERATUR: (1) 824 4; (2) 51c; (3) 622b 38,46; (4) 774 35; (5) 600b 233f; (6) 211 19; (7) 51 19; (8) 961c 13; (9) 173 1932–33,51f; 754 58; (10) 766 44; (11) 283f 29; (12) 789æ 108f; (13) 283b 102f; (14) 302 21; (15) 460 35; (16) 433n 59; (16b) 63 44–46; (17) 218 47f; (18) 564 29; (19) 553 18f; (20) 50 37f.

*Guld-egekransen på kong Frederik 7.s kiste.
Illustreret Tidende 20-12-1863.*